

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Środowiska

KSI-4101-01-03/2011
P/11/111

Warszawa, dnia 30 stycznia 2012 r.

**Pani
Joanna Kurzawa
Dyrektor
Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, przeprowadziła kontrolę w Parku Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej, zwanym dalej „PKPK” lub „Parkiem”, w zakresie realizacji ustawowych zadań, w okresie od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 16 grudnia 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 5 stycznia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo występujących uchybień, działania Dyrektora Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej w zakresie realizacji zadań określonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody²

Utworzony w 1988 r. PKPK zajmuje powierzchnię 74.447 ha. Na terenie Parku zlokalizowanych jest 21 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 3 969,23 ha. Ponad 99% powierzchni Parku znajduje się na terenie obszarów Natura 2000: PLB 200003 „Puszcza Knyszyńska” oraz PLH 200006 „Ostoja Knyszyńska”, których powierzchnie (odpowiednio 139 590,2 ha i 136 084,4 ha) są większe zarówno od powierzchni Parku, jak i łącznej powierzchni Parku wraz z otuliną (126 702 ha).

Na podstawie art. 21 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie*³, z dniem 1 sierpnia 2009 r. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej został przekształcony w jednostkę organizacyjną Samorządu Województwa Podlaskiego.

W oparciu o Statut, nadany uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 31 sierpnia 2009 r., Dyrektor PKPK ustalił, po uzgodnieniu z Zarządem Województwa, z dniem 25 stycznia 2010 r. regulamin organizacyjny określający szczegółowy zakres zadań, organizację wewnętrzną oraz tryb pracy Parku, w tym podział kompetencji i odpowiedzialności podległych jej pracowników. Analiza regulaminu wykazała, że utworzono stanowiska niezgodne z wymienionymi w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 marca 2005 r. w sprawie stanowisk oraz wymagań kwalifikacyjnych, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach w Służbach parków Krajobrazowych*⁴. Dotyczy to stanowisk specjalisty i starszego specjalisty ds.

¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82.

² Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.

³ Dz.U. Nr 92, poz. 753 z późn. zm.

⁴ Dz.U. Nr 41, poz. 395.

edukacji, turystyki i rekreacji, które powstały z połączenia dwóch stanowisk, wymienionych w ww. rozporządzeniu. Zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami powodem powyższego były braki kadrowe.

W kontrolowanym okresie stan zatrudnienia w Parku był niższy od występującego przed 1 stycznia 2009 r., tj. powołaniem regionalnych dyrekcji ochrony środowiska. W 2009 r. zatrudnienie zredukowano z 13 do 7,5 etatów. W 2010 r. staraniem Dyrektora PKPK, z dodatkowych środków przekazanych przez Samorząd Województwa czasowo przywrócono 2 etaty. W 2011 r. wystąpiono o zabezpieczenie w budżecie województwa środków na wszystkie 5,5 etatów, które utracono w 2009 r.

Park posiada obowiązujący Plan ochrony, zwany dalej „Planem”, ustanowiony na okres 20 lat rozporządzeniem Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r.⁵ wydanym na podstawie art. 13a ust. 1 i 6 ustawy z dnia 16 października 1991 o ochronie przyrody⁶. Stwierdzono, że Plan nie zawiera, wymaganych zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami art. 20 ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do planu zagospodarowania województwa; określa jedynie ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin. Ponadto, na posiedzeniu Rady Parku w dniu 20 czerwca 2011 r., stwierdzono m.in., że istniejący plan ochrony jest prawnie obowiązujący ale merytorycznie zdezaktualizowany, konieczne jest zweryfikowanie danych dotyczących walorów Parku.

W kontrolowanym okresie w Parku realizowano zadania ujmowane w rocznych planach pracy ustalanych przez Dyrektora Parku i akceptowanych przez Zarząd Województwa.

W ramach realizacji obowiązków, określonych przepisem art. 107 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody oraz celów ujętych w Planie, w kontrolowanym okresie w Parku:

- Identyfikowano i oceniano istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne poprzez m.in.: opiniowanie na wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku (RDOŚ) i lokalnych samorządów, zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także inwestycji planowanych do realizacji na terenie Parku i jego otuliny. Ogółem sporządzono 31 opinii, z których większość poprzedzona była lustracją terenu.
- Prowadzono inwentaryzację przyrodniczą oraz gromadzano dokumentację dotyczącą przyrody, wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych. Przeprowadzono inwentaryzację płazów, sóweczki oraz chronionego porostu granicznika płucnika, identyfikując w przypadku ostatniego z ww. wymienionych 18 nowych stanowisk. Kontrolowano zasiedlenia gniazd, w tym objętych ochroną strefową, oraz udatności lęgów ptaków drapieżnych, a także bociana czarnego. Wykonano dokumentację fotograficzną kapliczek leśnych. Zakres prowadzonych prac inwentaryzacyjnych był mniejszy od potrzeb w tym zakresie, m.in. ze względu na niepełną obsadę kadrową.
- Prowadzono czynną ochronę płazów oraz podejmowano działania w celu objęcia przez RDOŚ ochroną strefową kolejnych gniazd ptaków oraz ogranicznika płucnika.
- Prowadzono działalność edukacyjną oraz promującą wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe i turystyczne Parku.

W kontrolowanym okresie ustawiono nowe tablice edukacyjne na 3 ścieżkach, w tym jednej nowo wytyczonej. Zrealizowano łącznie 112 przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, takich jak: prezentacje, warsztaty, imprezy edukacyjno-turystyczne, lekcje i szkolenia terenowe na ścieżkach edukacyjnych, w których wzięły udział 8052 osoby. Ekspozycję przyrodniczo-etnograficzną w muzeum PKPK odwiedziło łącznie 4559 osób.

Edukacja oraz promocja walorów parku realizowana była również za pośrednictwem przygotowanych i opublikowanych folderów informacyjnych, audycji radiowych i telewizyjnych, strony internetowej parku.

- Monitorowano przestrzeganie ustalonych zakazów w związku z otrzymanymi zgłoszeniami lub przeprowadzaniem innych czynności terenowych. Ogółem, w kontrolowanym okresie stwierdzono 20

⁵ Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 31, poz. 548.

⁶ Dz. U. Nr 114, poz. 492 z późn. zm.

przypadków naruszenia obowiązujących w Parku zakazów, z czego większość (13) dotyczyła nielegalnych wysypisk śmieci. O stwierdzonych naruszeniach Służba Parku Krajobrazowego każdorazowo informowała właściwe organy administracji publicznej. Nie prowadzono systematycznych kontroli przestrzegania obowiązujących zakazów, gdyż nie było osoby zatrudnionej na stanowisku strażnika parku. NIK przyjmuje udzielone w tej sprawie wyjaśnienia, że przyczyną powyższego był brak środków na zatrudnienie strażnika oraz rotacja pracowników.

Ponadto, w toku prowadzonej działalności współpracowano z RDOŚ, nadleśnictwami, samorządami terytorialnymi, innymi parkami krajobrazowymi województwa podlaskiego oraz organizacjami pozarządowymi, prowadzona m.in. poprzez opiniowanie planowanych inwestycji, zawieranie porozumień w celu wspólnej realizacji m. in. zadań edukacyjnych, ochronnych, wzajemnego udostępniania wyników inwentaryzacji przyrodniczej oraz współorganizowania konferencji, jak również wspólnego pozyskiwania środków z funduszy ekologicznych na realizację ww. zadań.

W okresie od 1 sierpnia 2009 r. do 30 września 2011 r. Dyrektor PKPK wydatkował środki budżetowe w łącznej wysokości 1.021,1 tys. zł., z czego wydatki osobowe wraz z pochodnymi stanowiły 70,7%. Ponadto zrealizowano 6 projektów na łączną kwotę 170,6 tys. zł, pozyskaną z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.

Wydatki realizowano zgodnie z planem rzeczowo-finansowym. Analiza dokonania wydatku z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2007 r. – *Prawo zamówień publicznych*⁷, nie wykazała nieprawidłowości.

Kontrola wykazała, iż granice Parku zostały oznakowane tablicami informującymi o nazwie Parku, nie spełniającymi jednak wymagań *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów tablic*⁸. Ponadto, nie było tablic informujących o zakazach obowiązujących na jego obszarze. Umieszczenie tego typu tablic jest wymagane przepisem art. 115 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, przy czym obowiązek ten należy do organu sprawującego nadzór nad parkiem krajobrazowym.

Dyrektor Parku dostrzegając potrzebę uzupełnienia oznakowania PKPK, pismem z dnia 27 lipca 2011 r. poinformował Departament Infrastruktury i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego o potrzebie umieszczenia 44 tablic informacyjnych, proponowanych miejscach ich umieszczenia uzgodnionych z nadleśnictwami oraz kosztach zakupu i ustawienia tablic. Dane, zawarte w kosztorysie stanowiącym załącznik do ww. pisma, wskazują jednak, że zaproponowano wykonanie tablic nieodpowiadających wymogom cytowanego *rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie wzorów tablic*.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) rozważenie potrzeby dokonania zmiany w obowiązującym planie ochrony Parku, w szczególności w świetle ustaleń Rady Parku;
- 2) kontynuowanie działań w celu zapewnienia właściwego oznakowania granic Parku;
- 3) podjęcie działań w celu zapewnienia systematycznego prowadzenia kontroli terenowych w zakresie przestrzegania zakazów obowiązujących na obszarze Parku;
- 4) kontynuowanie działań w celu uzupełnienia stanu kadrowego Parku.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektora o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm.

⁸ Dz. U. Nr 268, poz. 2665